

Методичні рекомендації щодо реалізації ключової реформи Міністерства освіти і науки України «Нова українська школа» в позашкільлі

Освіта радянського зразка, яку адаптували під незалежну Україну, не відповідає часу. Про це давно кажуть педагоги, батьки і випускники шкіл та закладів позашкільної освіти. Хоча за вікном XXI століття – ера цифрових технологій та інформації, ще кілька років тому освітяни працювали на старих засадах, а неодмінною реальністю кабінетно-урочної системи залишались паперові плани та журнали.

Українську освіту кілька років тому вирішили реформувати та перетворити на інноваційне середовище, в якому учні й студенти отримують навички та вміння самостійно здобувати знання і застосовувати їх у практичній діяльності. Так прописано в концепції реформи. Реформа передбачає впровадження нового стандарту освіти, покращення матеріально-технічної бази, створення прозорої системи фінансування навчальних закладів та підвищення престижу професії педагога.

Окрім того, Міністерство освіти і науки України пропонує 5 ключових змін позашкільної освіти – від створення нової моделі фінансування до модернізації змісту, за повідомленням генерального директора директорату інклюзивної та позашкільної освіти МОН Лариси Самсонової [1] (рисунок 1).

Найголовнішою зміною має стати **нова модель фінансування позашкільної освіти**, котру необхідно ретельно обговорювати.

Передусім пропонується введення у позашкільлі вичерпного ваучера (???). Його ідея (начебто) проста – ваучер містить у собі певну кількість послуг у позашкільлі, які держава надає для школяра безкоштовно (!!!). Школяр зможе скористатися ваучером не тільки у державному закладі позашкільної освіти, але у будь-якій іншій, зокрема, приватній установі. Тобто, батьки школяра обирають заклад, де вчитиметься їх дитина, а держава туди переказує кошти.

Водночас державні кошти на позашкільля зможуть отримувати й приватні заклади та особи, що надають відповідні послуги. Однак їхні програми будуть обов'язково проходити акредитацію.

На впровадження ваучерної системи в майбутньому планують виділяти окремі субвенції з держбюджету. Проте основними залишаться наявні зараз канали фінансування позашкільля з бюджетів різного рівня.

Зараз фактично відсутня система прозорого та ефективного моніторингу якості позашкільної освіти. Тому другою зміною має стати **нова система моніторингу**.

Мета МОН – побудувати цілісну, гнучку та максимально адаптивну до реалій нового часу систему освіти. Позашкільля – дуже важливий елемент цієї системи і держава несе відповідальність за її розвиток. Проте для того, щоб щось розвивати, створювати адекватні стимули, потрібні дані, на основі яких можна зробити висновки про стан системи, її потреби та проблеми.

Наступна новація – **визнання результатів позашкільної освіти**. Розглядається можливість зарахування результатів позашкільля у школах – такі можливості відкриває новий Закон «Про освіту».

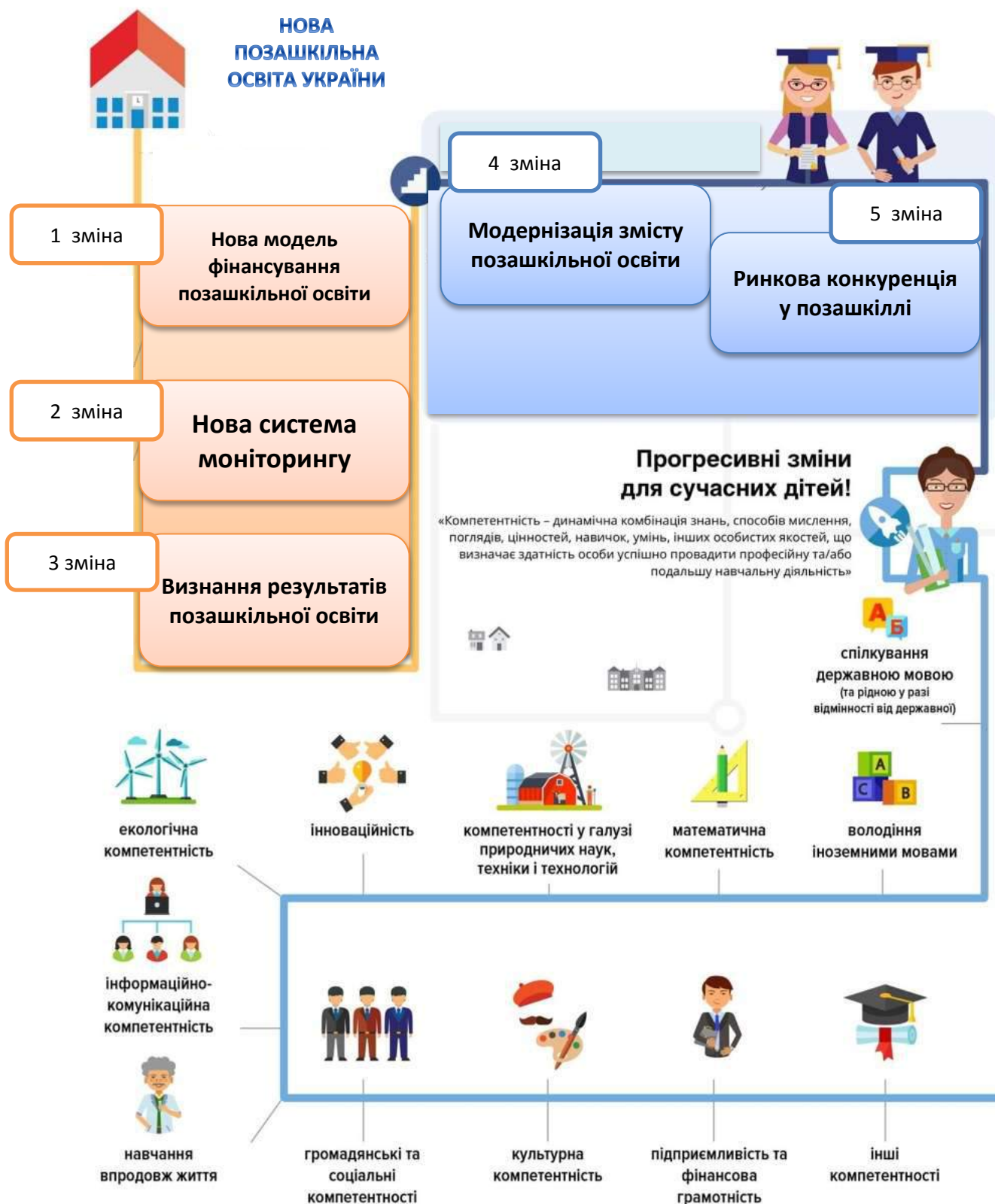

Рисунок 1 Нова позашкільна освіта України

Дитина, яка ходить, наприклад, до спортивної школи та готується стати олімпійським чемпіоном, має багато навантаження та мало вільного часу. Тому йдеться про те, щоб її результати з позашкільля зараховувалися як оцінки уроків

фізкультури у школі. Таким чином, замість цього ж уроку фізкультури школяр зможе приділити час іншим предметам або ж просто відпочити..

Четвертою зміною стане **модернізація змісту позашкільної освіти**. Так, планують оновити програми у позашкільних закладах, розширити напрямки гуртків тощо.

Коли буде впроваджено зазначені зміни, можна буде говорити про **ринкову конкуренцію у позашкільлі**. Це передбачається п'ятою новацією. У її межах заклади позашкільної освіти зможуть розширювати спектр своїх послуг.

Нові державні стандарти будуть впроваджені на основі компетентнісного підходу (рисунок 1).

Після закінчення закладу позашкільної освіти вихованець має володіти ключовими компетентностями, а це, окрім традиційних, – підприємливість та інноваційність, економічна компетентність тощо; а також наскрізними вміннями, такими як критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, уміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, ухвалювати рішення, вирішувати проблеми, які формуються на основі закладених в кожний предмет наскрізних змістових ліній: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність».

З огляду на те, що за новими держстандартами навчання у закладах позашкільної освіти будуть започатковані нові методики викладання, запроваджені проектна робота та навчання через діяльність, змінений формат спілкування вихованців, педагогів та батьків, слід виокремити наступні методичні рекомендації щодо реалізації ключової реформи Міністерства освіти і науки України «Нова українська школа» в позашкільлі:

1. «Замість тисяч закладів позашкільної освіти незабаром буде 5-7 українських платформ».
2. «Предметно-урочна система застаріла. Набирають оберти кейсові технології».
3. «Гіпермаркет знань».
4. Трек для профорієнтації.
5. «На заняттях 80 % часу мають говорити вихованці».
6. Маркетинг в освіті.

1. «ЗАМІСТЬ ТИСЯЧ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НЕЗАБАРОМ БУДЕ П'ЯТЬ-СІМ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАТФОРМ»

Зараз майже у кожної людини є смартфон. І є п'ять-сім їх основних брендів. Така сама ситуація з соціальними мережами. Світ переходить до того, щоб замість точкових речей використовувати глобальні платформи. Заклади позашкільної освіти – не виняток. Замість тисяч закладів позашкільної освіти незабаром буде п'ять – сім українських платформ, кожна з яких включатиме у себе повний набір знань з певним нахилом, наприклад, із природничим, технічним чи гуманітарним. І кожен зможе обирати платформу, на якій вчитиметься, переважно онлайн.

Володимир Михайлович Співаковський¹, президент міжнародної корпорації «Гранд» і двічі рекордсмен Книги рекордів Гіннеса (власник найбільшої у світі печатки і найбільшої колекції пірамід), розробив те, що можна назвати світовою освітньою платформою. З цим проектом він брав участь у різних міжнародних конкурсах на кращу систему освіти: його проводить Лорен Джобс – удова засновника Apple – у Каліфорнії, Фінляндії, Гонконзі. Усюди проект 7W стає фіналістом змагань. Йдеться про універсальну платформу, де всьому вчать системно. **7W²** – це сім ключових запитань і тез англійською: **what, where, why, when, who, win, world**. Тобто – **що, де, для чого, коли, хто**. Два останні разом – **перемога у світі** [3].

Освітня платформа 7W – це цільові кроки, спрямовані до якнайшвидшого досягнення мети. 7W базується на семи принципах «до» – довіра, доступність, достойність, доброзичливість, додаткова реальність, досягнення та do it [2]!

Освітня платформа 7W має 200 тисяч унікальних відвідувачів на добу, п'ять мільйонів на місяць. Тисяча шкіл у світі вчиться за даною технологією. Для всього світу це платно, для України — безкоштовно.

2. «ПРЕДМЕТНО-УРОЧНА СИСТЕМА ЗАСТАРІЛА. НАБИРАЮТЬ ОБЕРТИ КЕЙСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Система В.М. Співаковського складається з кейс-уроків, про які вперше заговорили років десять тому. Предметно-урочна система вже визнана застарілою, а кейсові технології сьогодні набирають обертів, адже життя не складається з окремих предметів.

Ось приклад. Смартфон є у кожного. На занятті педагог питає: що тут від фізики? Діти відповідають: плата, звукові та електромагнітні коливання. Учитель дає глибше поняття про це. Далі він питає: що у смартфоні є від математики, бізнесу, дизайну... А що тут є від хімії? І знаходиться один вихованець, який каже: «Батарейка». Скільки приблизно тримає зарядку телефон? Діти відповідають, що день чи трохи менше. Чи хотіли б ви, щоб це було довше? Так. А чи знаєте, на якому хімічному елементі працює батарейка? На літій. І вчитель говорить, що є формула, за якою можна порахувати, скільки телефон триматиме зарядку при певній інтенсивності користування. Рахують. Діти питають, чи є хімічний елемент, який би тримав заряд довше. Звісно, є.

¹ Володимир Михайлович Співаковський (16 липня 1952) — президент Міжнародної корпорації «Гранд», голова Всенародного конкурсу «Бренд року України», підприємець, письменник, засновник ліцею «Гранд», двічі рекордсмен Книги рекордів Гіннеса.

² 7W – освітня платформа, що уособлює цікавий простір, відповідаючи на сім ключових запитань – what, where, why, when, who, win, world (що, де, для чого, коли, хто, перемога в світі). Тому 7W – це в першу чергу унікальний освітній сайт, адже інші освітні платформи не надають подібних можливостей як для вчителів, так і для учнів, їх батьків та всіх, кому небайдуже майбутнє освіти в Україні.

Кадмій. Є кадмієві батарейки. Рахують, скільки вони тримають заряд, – тиждень. То чому не робитимуть такі? Виявляється, можна вирахувати, що така батарейка коштуватиме 50 доларів – дорого.

І у такій ситуації ніхто не дивиться у вікно, не смикає дівчат за коси. Всі захопилися обрахунками. От ще є, наприклад, торій. Торієві батарейки триматимуть заряд 500 років. Але проблема у тому, що цей елемент трохи радіоактивний.

У підсумку педагог говорить: коли я був маленький, ми таких телефонів не мали, ми бігали до таксофонів. Моє покоління цього не знало, але за 30 років ми зробили те, чого ніколи не було. І саме тому ми вчимо вас цій таблиці Менделєєва, щоб коли ви вирости, придумали те, чого сьогодні немає. Потім хлопцям дають завдання – вивчити всі існуючі пакети мобільного зв'язку і визначити найвигідніший. А дівчата розробляють дизайн мобільного телефону – це розвиває почуття смаку. Все описане відбувається протягом одного заняття і сильно змінює свідомість.

3. «ГІПЕРМАРКЕТ ЗНАНЬ»

Кейсів В.М. Співаковський разом з командою виготовили 500, які запатентовані у Бібліотеці Конгресу США. Там вісім місяців проводили патентний пошук, щоб переконатися, що розробка унікальна. Названо це «гіпермаркетом знань».

У Радянському Союзі було дещо подібне – інтегровані заняття. Це виглядає приблизно так, що в одну аудиторію приходять педагоги літератури, української, історії та географії і розповідають різні аспекти певної теми дітям. Але у світі це не прижилося. Чотири викладача працюють в аудиторії – тож треба більше педагогів, більше їм платити, до того ж викладачі часто починають сперечатися між собою.

Інтегрування має відбуватися не за близькими темами. Мають бути разом бізнес, хімія, біологія, математика – щоб у голові утворювалась цілісна картина. Стів Джобс придумав Apple як дизайн-проект. Першою мотивацією було зробити красиво. А вже до цього приєднали все інше.

4. ТРЕК ДЛЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

Сьогодні основний метод профорієнтації – анкетування. Дорослий складає анкету, ґрунтуючись на своїх дорослих міркуваннях. А дитина ніколи вам чесно не відповість, ким хоче бути, бо сама ще не може сформулювати відповідь на це запитання.

Розгортки кейсів пана В.М. Співаковського із гіперпосиланнями. Проходиш за ними і можеш подивитися більше інформації. Ось кейс про телефон, ось — про «Мону Лізу», там і хімія, і геометрія, і бізнес. А ось кейс про харчування. Різним дітям у кейсах цікаве різне. Варто уявити, що одна дитина у кожному з них цікавиться хімічними питаннями, хтось — економічною складовою. Учні пройшли по 100 таких кейсів. І не треба питати

дитину, ким вона хоче бути, — усі ці треки можна побачити у комп'ютері й припустити, що їй подобається.

Також дивною є думка, що професію обирають один раз і на все життя. Заклад позашкільної освіти дає спектр можливостей стосовно того, що треба вчити, і варто пробувати різне.

5. «НА ЗАНЯТТЯХ 80% ЧАСУ МАЮТЬ ГОВОРИТИ ДІТИ»

Сьогодні пропорція у закладах позашкільної освіти така, що 80% часу на занятті говорить педагог, 20% – вихованці. Має бути навпаки: щоб 80% часу говорили, дискутували діти, тоді їм уже не треба кричати та знущатися один з одного на перервах.

6. МАРКЕТИНГ В ОСВІТІ

Будь-яка будівля починається з фундаменту. Перше, що варто зробити у закладі позашкільної освіт – перефарбувати його, щоб дітям хотілося туди йти. Все, що стосується внутрішнього наповнення, також є неодмінною складовою, але заклад має бути ще й красивим. Це як з Apple.

Розмальовування – це наче нульовий цикл, треба організувати простір і вже у ньому впроваджувати кейси, квести тощо.

Інтернет-посилання:

1. <http://pedpresa.ua/193645-mon-proponuye-5-klyuchovyh-zmin-pozashkilnoyi-osvity.html>
2. <http://refob.edufuture.biz/7w.html>
3. <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/zz-1-yakoyu-bude-osvita-maybutnogo-svoyim-bachennyam-dilytsya-ekonomist-i>

Директор НЕНЦ,
доктор педагогічних наук,
професор

В.В. Вербицький